

Aanpak onkruid en straatvervuiling als schone taak

Groen en grijs bepalen samen beeld van de openbare ruimte

Het werk van groenaanemers en stadsreiniging – groen en grijs – loopt in elkaar over. Door het spuitverbod ontstaan niet alleen nieuwe ideeën over natuurwaarden en beeldkwaliteit; het zorgt er ook voor dat ‘grijs’ vergroent. Groenaanemers kunnen nieuwe kansen grijpen door in het verlengde van onkruidbestrijding ook reinigingstaken aan te bieden.

Auteur: Bart Mullink

In het grensgebied tussen groen en grijs broeit het; dat is het beeld dat naar voren komt uit een rondgang bij bedrijven naar aanleiding van de Reinigingsdemodagen, afgelopen maand in Soest. De kansen om groen- en reinigingstaken te combineren, houden behalve aannemers en opdrachtgevers ook de leveranciers van materieel flink bezig. Door de vele vragen die ze krijgen van diverse klanten, weten zij vaak bij uitstek wat belangrijke trends zijn. Leveranciers die traditioneel focusten op groen, verkennen nu ook steeds meer de ‘grijze’ wereld.

Schoonmaken en groen raken elkaar het meest direct als het gaat om onkruidbestrijding. Het aangepakte onkruid moet van de straat worden geveegd. Dan klinkt het logisch om ook andere vervuiling mee te nemen. Tegelijk zijn er stoepen, bankjes, verkeersborden en stukken muur van openbare bouwwerken die vervuild zijn met modder en graffiti of groen zijn uitgeslagen. Als je er toch moet zijn voor onkruidbestrijding, is het een kleine moeite om die ook een beurt te geven, bijvoorbeeld met een heetwateronkruidbestrijdingsmachine die is voorzien van een hogedrukreinigingsfunctie.

De integratie van groen- en reinigingstaken ligt praktisch gezien dus voor de hand. Toch blijkt het niet mee te vallen deze twee traditioneel gescheiden takken van sport bij elkaar te bren-

gen. De benodigde expertise voor de verschillende vakgebieden is één ding. Tevens blijkt er nog een lange weg te gaan bij de ontwikkeling van nieuwe soorten aanbestedingscontracten die voor dit doel geschikt zijn.

Milieumaatregelen zoals de alternatieve onkruidbestrijding die sinds 2016 voorgeschreven is, zijn een belangrijke aanjager voor nieuwe manieren van werken. Hierbij speelt ook een nieuwe kijk op het gewenste ruimtelijke beeld mee. Verder motiveert de aandacht van opdrachtgevers en -nemers voor milieu en gezondheid leveranciers om schonere en stillere machines aan te bieden. Ook hiervoor zijn aanbestedende diensten de gangmakers. Zij komen met eisen op dit vlak of stimuleren gewenste ontwikkelingen door gebruik te maken van milieuprestatieladders. Het resultaat is een groeiende markt voor elektrische aandrijving en gasgestookte warmtebronnen, ten koste van brandstofmotoren en dieselmotoren. De benutting van restwarmte doet eveneens zijn intrede.

‘Onestopshop’

Aannemers kunnen veel gretiger dan tot nu toe proberen reinigingswerk meegenomen te krijgen in opdrachten voor onkruidbestrijding, meent Jan van der Zanden van Heatweed Technologies. ‘Daar ligt de kers op de taart.’ Hij

10 min. leestijd

ziet vaak een afwachterende houding, waardoor kansen blijven liggen. 'Het is zaak opdrachtgevers zelf te wijzen op de mogelijkheden die je te bieden hebt in het verlengde van een opdracht voor bijvoorbeeld onkruidbestrijding.' Heatweed Technologies is een aanbieder van heetwateronkruidbestrijdingsmachines die ook geschikt zijn voor schoonmaakklussen. Gemeenten zullen gevoelig zijn voor de mogelijkheden van een 'onestopshop', verzekert hij.

Met de nog toegestane methodes blijkt het haast ondoenlijk om alle bestrating onkruidvrij te houden. Bestekken voor het beheer van de openbare ruimte kunnen gebaseerd zijn op beeldkwaliteitseisen. Kennisinstituut CROW ontwikkelde standaarden voor verschillende niveaus, genaamd A, B, C en D. Hiervoor dient in verschillende gradaties onkruid te worden aangepakt en andere vervuiling te worden bestreden. Van der Zanden: 'Ik kan me voorstellen dat een facilitair bedrijf dat is gericht op reiniging niet erg deskundig is op het gebied van onkruidbestrijding. Dit werk zullen ze waarschijnlijk uitbesteden. Maar groenaanemers kunnen hun machines ook inzetten voor beide.' Heetwateronkruidbestrijdingsmachines zijn zoals gezegd ook bruikbaar voor reiniging van objecten, en vegen in het kader van onkruidbestrijding sluit aan bij vegen als reinigingsmethode in het algemeen. 'Met een bijkomend voordeel voor de onkruidbestrijding: door de bestrating schoon te houden, veeg je de voedingsbodem voor onkruid en de zaden op.'

Bestekken die op deze ontwikkelingen zijn toegesneden, zo onderstreept Van der Zanden, zijn hard nodig om echt vooruit te komen: 'Daarmee valt nog een enorme slag te winnen.' Opdrachten zullen eerder in het seizoen moeten worden aangeboden en een langere periode moeten beslaan: 'Minstens drie tot vijf jaar, of wellicht nog langer. Dan kunnen aannemers investeren in innovatieve machines. Dat doen ze niet snel bij een losse opdracht voor één of twee jaar.' Hij ziet de wereld van de reiniging en die van het groen tot nu toe moeizaam samenkomen. 'Maar groenbedrijven kunnen bijvoorbeeld tegen hun opdrachtgever zeggen dat ze in het gebied waar ze onkruid bestrijden allerlei meubilair zien staan, en vragen of ze dat meteen even moeten schoonmaken.'

Specialisme

Het beeld doemt op van twee branches die vooral elkaars gebied betreden voor taken die in het verlengde liggen van hun eigen specialisme. Reiniging in het verlengde van onkruid-

bestrijding, en andersom, denkt ook Maarten Kleinnibbelink van Waterkracht. Waterkracht levert materieel voor zowel de landbouw als de groensector en de reinigingsbranche. Volledig multifunctionele machines bestaan volgens Kleinnibbelink niet. 'Maar met de meeste hogedrukreinigingsmachines kun je wel onkruid bestrijden en met onkruidbestrijdingsmachines kun je ook schoonmaken. Technisch lijken de twee veel op elkaar.' Toch ziet hij in de praktijk maar een heel beperkt gecombineerd gebruik, en dat kan hij goed begrijpen.

Ook al is met één druk op de knop te schakelen tussen de verschillende functies, geen enkele machine is volgens hem ideaal voor beide taken. Bij een reinigingsmachine zijn de verschillende niveaus van hoge druk het belangrijkste, weet hij. 'Maar die machines zijn eigenlijk veel te grof voor onkruidbestrijding. Hiervoor is water met een constante en zeer hoge temperatuur het belangrijkste.' Het komt erop neer, zegt hij, dat reinigingsmachines efficiënter reinigen en onkruidbestrijdingsmachines efficiënter onkruid bestrijden. 'Er is bijvoorbeeld geen onkruidbestrijdingsmachine waarmee je met 350 bar kunt reinigen. Met zo'n hoge druk kun je efficiënt roestvaststalen containers reinigen die met graffiti vervuild zijn; dan ben je zo klaar. Met 50 bar lukt het ook wel, maar dan ben je langer bezig. Als je de hele dag containers reinigt, is dat dus geen goed idee. Doe je af en toe zo'n container erbij, dan ligt dat anders en kan het best.' Vooralsnog ziet hij de reinigers vooral blijven reinigen en de integratie het meest komen van groen in de richting van grijs. 'Groenaanemers zoeken de overlap meer op dan reinigingsdiensten. Ik zie het vooral in natuur- en recreatiege-

SPECIAL REINIGEN

'Aannemers moeten opdrachtgevers wijzen op wat ze nog meer kunnen'

bieden, dat ze daar bijvoorbeeld onkruid bestrijden en dan meteen bankjes, toegangspoorten en borden schoonmaken. Dat kunnen ze ook in een stedelijke omgeving meer gaan doen.'

Terugverdiëntijd

Een beetje reinigingsmachine kan objecten reinigen van allerlei soorten vervuiling en is dus op zichzelf al behoorlijk multifunctioneel, weet ook Daniël Goossens van Meclean. Hij stelt: 'Meclean was zo'n beetje de eerste partij in de markt die de toegevoegde waarde zag van een bredere inzetbaarheid van reinigingsmachines, zowel in groen als grijs gebied.' Deze producent laat zich erop voorstaan ook een volwaardige onkruidbestrijdingsfunctie te kunnen leveren voor schoonmaakmachines zoals de Citycleaner en diverse hogedruktrailers. 'Ze zijn voor van alles inzetbaar, van het verwijderen van graffiti, kauwgom en aanplakbiljetten tot de reiniging van buitenmeubilair en heetwateronkruidbestrijding – dat laatste bovendien zoals een volwaardige onkruidbestrijdingsmachine dat doet. Je hebt dus een volledig multifunctionele machine.'

Patrick van der Waag

'De roep om schonere machines is de volgende stap op milieugebied'

De reinigingsmachines van Meclean zijn optioneel uit te rusten met de stoomfunctie SteamPLUS voor speciale reinigingsklussen en WeedPLUS voor onkruidbestrijding. Goossens: 'Een stoomfunctie is onder meer aantrekkelijk bij materialen die snel beschadigd raken door een extreem hoge spuitdruk of bij reinigingstaken waarbij de normale hogedrukfunctie tekortschiet.' Een dergelijke complete uitrusting maakt de machines wat duurder. Goossens: 'Maar daar staat tegenover dat het efficiënter is als je op de werklocatie meer taken in één keer kunt uitvoeren. Bovendien kun je machines met meer functies in een ruimere periode van het jaar inzetten. Zulke voordelen maken de terugverdientijd kort.'

Elektrisch

Het is zaak dat bedrijven en gemeentelijke diensten over de schutting heen kijken. Dat ligt bijvoorbeeld voor de hand als ze beschikken over een werktuigdrager die geschikt is voor verschillende machines. Gladheidsbestrijding, vegen, onkruid borstelen, gietwater bij planten brengen: een ruime inzetbaarheid van multifunctionele machines, het jaar rond, is behalve efficiënt ook duurzaam te noemen. In het kader van dat laatste is er nu ook een trend in de richting van elektrische aandrijving, meldt Patrick van der Waag van Hako, producent van reinigingsmachines. Fabrikanten worstelen volgens hem met de combinatie van die twee aspecten; dat gaat nog niet zo eenvoudig. 'Het grootste probleem ligt bij de gladheidsbestrijding. Daarvoor moeten wagens 24 uur per dag op pad en is er geen tijd om tussendoor de accu op te laden. Een goede oplossing hiervoor moet nog worden bedacht. Anders zou je speciaal voor die paar keren per jaar een apart voertuig moeten aanschaffen.'

Volgens de Hako-man biedt het grote praktische voordelen om verschillende op elkaar aansluitende taken voor het beheer van de openbare ruimte in één contract onder te brengen. 'Het

Maarten Kleinnibbelink

is makkelijk als je die taken zo kunt aanbesteden dat je bij één partij terecht kunt. Of je gunt aan twee aannemers, die elk bijvoorbeeld een gedeelte van een wijk voor hun rekening nemen. Want als je misschien wel acht aannemers in een gebied hebt rondlopen, probeer dan maar eens alle werken op elkaar af te stemmen. Dat wordt een enorme opgave.'

'Voorkant' onkruidbeheer

Onkruidbeheer is feitelijk een soort reinigingstaak, vindt Bert van Loon van Weed Control. Logisch dus om die twee te integreren. Weed Control brengt machines op de markt voor onkruidbestrijding met hete lucht, vlam of borstels. Van Loon wijst reinigingsdiensten er graag op hoe aantrekkelijk het is om zich meer te gaan verdiepen in de kunst van het onkruidbeheer. Het schoonhouden van straten noemt hij de belangrijke en vaak verwaarloosde 'voorkant' van het onkruidbeheer. Hiermee worden de groeimogelijkheden van onkruid verminderd: 'Het voedingsbodem-zadenverhaal.' De kosten gaan omlaag doordat er wordt bespaard op onkruidbestrijding en de reiniging van straatkolken. Als 'leuk neveneffect' ziet hij dat andere verontrei-

ningen, zoals sigarettenpeuken, papier, plastic bekertjes et cetera, in dezelfde rondes worden meegenomen, zodat de openbare ruimte er in zijn geheel beter gaat uitzien.

De bestrijdingsprogramma's moeten met de bestrijdingsmethoden mee veranderen, vindt hij, en daaraan schort het vaak. Spuiten deed je vroeger als er voldoende blad stond, voor een goede opname van het bestrijdingsmiddel. De eerste keer was vaak pas in mei of juni. De huidige technieken werken anders. De wortels worden niet gedood; in plaats daarvan zijn de methoden gericht op uitputting. Dat werkt het effectiefst als het onkruid net opkomt, want dan is dat het kwetsbaarst. Bij schoffelen weet iedereen dat, dus zo moeilijk moet het niet zijn om dat ook bij het beheer van bestrating te begrijpen, vindt Van Loon.

Brandstof

Gerard Baars van fabrikant Empas ziet na het verbod op chemische onkruidbestrijding de roep om schonere machines als logische volgende stap in milieuvriendelijker werken. Een paar jaar geleden was er één standaard voor machines voor onkruidbestrijding met heet water, weet

Frans-Jaap Moree

Jan van der Zanden

Jeroen van de Ven

Gerard Baars

Bert van Loon

Daniël Goossens

hij: 'Aandrijving met een brandstofmotor plus een dieselboiler om het water te verwarmen.' Die tijd is voorbij. In opmars zijn machines met elektrische aandrijving in combinatie met een gasbrander. 'Maar die verschuiving gaat heel geleidelijk. Het meeste dat hier weggaat, is nog steeds de combinatie van brandstofmotor en dieselbrander, of, steeds vaker, een gasbrander. De aanschaf van een gasbrander is iets duurder, de brandstofkosten zijn vergelijkbaar met die van diesel, maar qua emissie scoor je er veel beter mee.' Het zijn veelal de aanbestedingsvoorwaarden die deze ontwikkelingen in gang zetten, ziet hij.

Hij voegt daaraan toe dat er desgewenst nog een stap verder kan worden gegaan met emissievermindering: door gebruik te maken van restwarmte. 'Bijvoorbeeld van de industrie of van koelinstallaties. We hebben machines gebouwd met tanks voor water van 100 graden, 80 graden en 40 graden. Die laatste worden gebruikt voor afgedankt zwembadwater, ontchlood, van 30 tot 40 graden. Dat moet je, net als het water van 80 graden, nog bijverwarmen als je het wilt gebruiken voor onkruidbestrijding.' Aan de

investering hoeft het volgens hem niet te liggen; er is alleen een speciale, geïsoleerde tank nodig om het water van 100 graden op temperatuur te houden. 'Daarvoor betaal je iets extra, maar daartegenover staat dat je met minder opwarmcapaciteit toekunt. Zo is er in alle gevallen dus nagenoeg geen meerprijs.'

Wil restwarmte interessant zijn, dan is het een voorwaarde dat deze dichtbij voorhanden is. 'Als vuistregel kun je zeggen dat verwarmen met een brander per dag zo'n vijf tientjes kost. Voor dat bedrag kun je niet veel heen en weer rijden of omrijden.' Een compromis kan zijn dat de eerste voorraad water verwarmd meegaat en de brander zijn werk doet als de tank in de loop van de dag opnieuw moet worden gevuld.

Klachten

Door ontwikkelingen in het beheer is het beeld van de openbare ruimte de afgelopen jaren op veel plaatsen veranderd. Grijs krijgt er meer gezelschap van groen. Begroeiing grijpt zijn kans tussen de bestrating sinds de chemische bestrijding is gestaakt. Over de wenselijkheid of onwenselijkheid van zulke vergroening lopen

de meningen uiteen. Volgens Jeroen van de Ven van Ramm, importeur van onder meer de Oeliatec-heetwatermachines, is het spuitverbod niet de enige reden voor het veranderende beeld. Opvattingen over wat aantrekkelijk is, veranderen ook. Spontane groei van planten krijgt minder snel het predicaat ongewenst. 'De vraag is: wanneer is een onkruid een onkruid? Is het echt overal zo erg als er wat groeit tussen de klinkers? Zelf vind ik wat straatgras of mos niet zo storen, maar ik zie wel dat gemeenten er regelmatig klachten over krijgen.'

Omdat de financiële ruimte voor onkruidbestrijding meestal beperkt is, denkt hij dat gemeenten het best gebieden kunnen aanwijzen waar extensief beheer kan plaatsvinden, zodat voor andere locaties voldoende middelen overblijven. De goedkoopste bestrijding is vaak de meest complete, meent hij. 'Dat is mijn stelling: na niets doen, is het goedkoopste: zo schoon mogelijk, beeldniveau A.' Want onkruidgroei die je voorkomt, hoeft je ook niet te bestrijden, zo weet hij. 'Ik kan me zelfs voorstellen dat een slimme aannemer zegt: in plaats van nog een keer te borstelen, te branden of met heet water aan de slag te gaan, gaan we er een keer extra met

Groene aanslag verwijderen

Citycleaner

AllTrec AIR EVariator

SPECIAL REINIGEN

Bestekken

Frans-Jaap Moree van de materieelspecialist voor weg-, berm- en slootonderhoud Wim van Breda, merkt aan de interesse voor veegmachines dat het al wel de goede kant opgaat met de integratie van taken. 'Een paar jaar geleden had je vrijwel alleen aparte onkruid- en veegbestekken, voor verschillende soorten bedrijven. Ook bij de chemische onkruidbestrijding gold: het ene bedrijf kwam spuiten en het andere veegde de resultaten op; overigens vaak zo snel dat ook de Roundup voortijdig in de veegmachine verdween. Nu is de markt in elk geval aan het zoeken naar de beste aanpak. Het bewustzijn groeit dat vegen behalve voor een schoon aanzicht ook van belang is om zaden en onkruid als voedingsbodem weg te vegen.'

De zoektocht zou zich moeten richten op de geschiktste bestekken. Borstelen, branden, heet water: voor onkruid geldt dat er wel vier, vijf methoden zijn om het te bestrijden. 'Zo snel en efficiënt als met de chemische methode wordt het in elk geval niet meer. Bovendien is geen enkele van de huidige methodes overal en altijd goed toepasbaar. Bij heet water duurt het lang voor je het resultaat ziet, branden kan riskant zijn door droogte, borstels kunnen bepaalde soorten bestrating beschadigen. Kies je voor branden en krijg je zo'n verschrikkelijk droog seizoen waarin dat een paar maanden niet kan, dan loopt je programma daardoor in de soep.' Het komt er volgens hem op neer dat bestekken flexibiliteit moeten bevatten om in te spelen op wisselende omstandigheden, waarvoor aannemers dus verschillende methoden beschikbaar moeten hebben.

de veegwagens tussendoor, om zoveel mogelijk voedingsbodem en zaad weg te halen.' Hij kent voorbeelden van gemeenten die voor beeldniveau B of C kozen en het onkruid zo sterk zagen worden, dat ze uiteindelijk met hogere kosten te maken kregen om er vanaf te komen. 'Bij zo'n lager beeldniveau ontstaat ook normvervaging over wanneer het nu precies goed is. Gemeentes krijgen het druk met burgers die klagen en wanneer ze dan gaan bestrijden, moeten ze meteen behoorlijk forse middelen uit de kast trekken.'

Hoe de openbare ruimte moet worden beheerd, is volgens hem meestal meer een ethische dan een praktische vraag. 'Natuurlijk wil je dat straten veilig zijn, dat de stoep niet glibberig wordt door groene aanslag en dat het overzicht bij kruisingen niet wordt belemmerd door te uitbundige begroeiing. Maar als onkruid weinig kwaad doet

en ook niet per se misstaat, kun je je afvragen of het niet beter is je normen bij te stellen in plaats van het te bestrijden.'

Volgens hem belanden gemeenten nu vaak in een spagaat door beheereisen die botsen met andere belangen. 'Aan de ene kant is er bijvoorbeeld de roep van waterschappen om steen te vervangen door groen om regenwater beter op te vangen; aan de andere kant wil men een zo gesloten mogelijk oppervlak omdat er steeds minder middelen zijn om het onkruid te bestrijden. Intussen klaagt ook nog een deel van de burgers dat het een bende aan het worden is.' Kortom, zo onderstreept hij, het is belangrijk om duidelijke keuzes te maken. Juist compromissen leveren op dit gebied voor geen enkel aspect een goed resultaat.

Voor Wim van Breda waren de Reinigingsdemodagen volgens Moree een buitenkans om in contact te komen met de reinigungssector, als nieuwe doelgroep naast het groenbeheer. 'We hebben de beurs gebruikt om de Comac-veegmachines te introduceren. Anders dan op beurzen voor de groene sector, waar we vooral onze bestaande klanten zien, waren dat er hier dagelijks maar een paar. We hebben vooral heel veel nieuwe mensen ontmoet.'

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/article/30642/aanpak-onkruid-en-straatvervuiling-als-schone-taak